

Eesti Arstide Päevad 2012: arstikunst ja selle rakendamine meditsiini eri valdkondades

Andres Soosaar – Eesti Arst

Järjekordsed Eesti Arstide Liidu (EAL) korraldatud Eesti Arstide Päevad toimusid 29.–30. märtsil Tartus Dorpati konverentsikeskuses. Üritus tõestas taas oma populaarsust ning sellele registreerus 580 arstist ja teistest tervishoiutöötajatest ametikaaslast.

Ametist lahkuv Tartu Ülikooli rektor professor Alar Karis rõhutas oma tervituses nii iga konkreetse arsti kui ka kõigi asutuste vastutuse tähtsust Eesti tervishoiu edukas käekäigus. *Alma mater*'i vastutus selles vallas seisneb jätkuvalt nii heade arstide koolitamises kui ka Eesti ja rahvusvahelise tähtsusega tervishoiuprobleemide lahendamisele suunatud arstiteaduslikus uurimistöös. Ülikooli lähituleviku teadustegevuses on olulisel kohal siirdemeditsiini uuringute suuremahuline käivitamine ning meditsiinilise väljundiga geeniuuringute ja biotehnoloogia rakenduste arendamine.

Konverentsi esimene, dr Andres Ellamaa juhitud sessioon oli mõneti üllatuslikult pühendatud spetsiaalselt arstikunstile, mida tänapäevase teadusliku meditsiini ajastul käsitletakse üsna harva ning nendelgi vähestel kordadel enamasti pigem metafoorse kujundina.

Ida-Tallinna Keskhaigla sisearst dr Kai Sukles seletas arstikunsti teatud võimete omamise kaudu. Nende võimete hulka kuuluvad oskused kuulda ja kuulata, analüüsida kogutud informatsiooni, olla osavõtlik ning toetada, julgustada ja suunata nii patsiente kui ka kolleege. Samuti märkis ta arsti-patsiendi suhte põhjalikku muutumist nii süveneva võrdväärse partnerluse kui ka tehnologiseerumise suunas. Üha enam on meedik ja patsiendi vahele asunud seadmed ning sedagi asjaolu

peab patsiendiga suhtlemisel järjest hoolikamalt silmas pidama. Tervishoiukorraldus on sundinud arste üha enam kiirustama, kuigi patsiendid ja nende lähedased sooviksid oma probleeme arstidega märksa põhjalikumalt arutada.

Eesti perearstide töö vaagimisel soostus oma ettekandes eeltooduga suuresti perearst Katrin Martinson, kuid tema arvates peaks arstikunst sisaldama kindlasti ka ameti püsivaid väärtusi ning arstil ei tasuks oma keerulistes olukordades kunagi unustada ka talupojamõistust.

Dr Toomas Kariis Ida-Tallinna Keskhaiglast kirjeldas arsti ja tema mitmekülgseid tegevusi orkestrikujundi kaudu, sest nii arstimine kui ka orkester ja selle mäng on väga kompleksed nähtused ning neid võib vaadelda õige erinevatest vaatepunktidest. Kokkuvõttes märkis ettekandja, et ei patsienti ega publikut tohi alahinnata, et iga juhtum või kontsert on tegijatele väljakutseks ning üldjuhul teeb hea orkester ikka üksnes head muusikat.

Soome Arstide Liidu peasekretär dr Heikki Pälve arutles arstide

professionaalse autonoomia ulatuse teemal ning ta tõi välja mitmed asjaolud, mis on hakanud arsti-ameti autonoomiat oluliselt piirama. Nende hulka kuuluvad seadusest tulenevad kohustused edastada patsientide kohta käivat infot teatud institutsioonidele, süvenev allumine raharegulatsioonile ja erinevatele ühiskondlikele järelevalvemehhanismidele ning ravijuhendite süvenevale diktaadile.

Helsingi ülikooli tervishoiukorralduse õppejõud ja Soome Arstide Liidu kõrge ametnik dr Hannu Halila tutvustas Soomes eelmise aasta lõpus skandaali tekitanud juhtumit, kus libaarst tegutses ühe Venemaa ülikooli võltsitud arstidiplomi alusel 10 aastat, ning sellega seoses arstide kompetentsuse kontrolliviise nii Soomes kui ka Euroopa Liidus. Kuigi haridust tõendavate dokumentide võltsinguid esineb harva, tuleb riikidel piiride avanemise ja tööjõu üha vabama liikumise tingimustes säilitada valvsus ja sedalaadi pettuse katsed võimalikult kiiresti avastada.

Sessiooni lõpetas Eesti Arstiüliõpilaste Seltsi presidendi Helen Lempu

Kolleevid arstikunsti üle arutamas, vasakult dr Katrin Martinson, dr Kai Sukles ja akadeemik Ain-Elmar Kaasik. Foto: Andres Tenno

ettekannet. Ta vaatles arstikunsti eeskätt selle õpetamise vaatepunktist. Tema arvates kuulub arstimise õpetamine kindlasti arstikunsti hulka ning selles tegevuses on väga oluline õpetaja isiklik eeskuju ja individuaalne käekiri erialaste probleemide lahendamisel. Arstitudengid on leidnud, et teatud asjade tegemise kunstist isegi keerulisem on arstiks olemise kunst kogu selle ameti väärikuses.

Eraldi sessiooniga märgiti arstide päevadel ka 90 aasta möödumist ajakirja Eesti Arst ilmumise algusest 1922. aastal ning käsitleti erialase meedia arengut tänapäeval. Soome Arstide Seltsi Duodecim peasekretär dr Matti Rautalahti möönis, et praegusajal on arstide infovajadus järjest mitmekesisem, ning ta tutvustas selle rahuldamise võimalusi erinevate Soome erialaste portaalide ja infosüsteemide näitel. Pidevalt kasvab ka patsientide infovajadus ning ka sellele tuleb meditsiiniliste infosüsteemide loomisel järjest suuremat tähelepanu pöörata.

TÜ arstiteaduskonna dekaan prof Joel Starkopf tõdes oma ettekandes, et elame ajastul, kus informatsiooni pakkumine on liigagi suur ning õige sõnumi leidmine järjest keerulisem. Niisuguses olukorras tuleb üha rohkem pöörata tähelepanu info kvaliteedile ning kvaliteetse sõnumi eristamisele infomürast. Eesti kontekstis on oluline pöörata senisest suuremat tähelepanu meditsiinilisele õigekirjale ning väga vajalik oleks ka Eesti Arstis avaldatud tööde indekseerimine rahvusvahelistes andmebaasides.

TÜ Kliinikumi meditsiiniinfo keskuse direktor Keiu Saarniit andis ülevaate keskuses olevatest infoallikatest ning Eesti arstide avaldatud teadustööde viimaste aastate statistikast. Alates 2000. aastast Eesti Arsti peatoimetaja ja meditsiinitoimetajana tegutsenud dr Väino Sinisalu tutvustas oma ettekandes põhilisi verstaaposte ajakirja arengus ning tõi välja need rollid, mida eestikeelne üldmeditsiiniline teadusajakiri peaks täitma nüüd ja edaspidi.

Konverentsi esimese päeva programmi lõpetas Eesti Nooremartide

Arstiüliõpilased ja arstide liidu juhid (vasakul) üheskoos Eesti Arstide Päevadel.

Foto: Andres Tenno

Ühenduse korraldatud sessioon vananemise molekulaarsetest alustest, aga ka filosoofilisest paratamatusest. Sessiooni juhatanud Kadri Lillemäe ja Raili Ermel märkisid oma avasõnavõtet, et vananemine väärib üha enam tunnustamist ja tähelepanu ning geriaatria roll peaks Eesti meditsiinis olema senisest märksa suurem.

Professor Pärt Peterson selgitas oma ettekandes immunogerontoloogia värskemaid seisukohti ning peatus lähemalt selle ühel kesksel bioloogilisel nähtusel, tüümuse taandarengul. Hästi on teada organismi kaitsevõime nõrgenemine eakatel inimestel ning nüüdseks on tuvastatud mitmed selle nähtuse aluseks olevad biokeemilised ja rakubioloogilised protsessid (nt T-lümfootsüütide pinnal oleva regulaatoraine CD28 hulga vähenemine või immuunsüsteemi rakkude telomeeride lühenemine).

Riin Tamm TÜ Eesti geenivaramust vaatles vananemist organismi ja tema erinevate keskkondlike vastasmõjude kaudu. Inimeste eluea pikkust määravad tegurid jagunevad mitmesse rühma, millest olulisemad on pärilikkus ja elukvaliteedi paranemine ning päris oluline roll on ka raskesti määratlevatel õnnelikel juhusel.

Sessiooni viimase ettekande igavese elu mõttetusest pidas filosoof Tiiu Hallap, kes analüüsis oma esinemises briti filosoofi Bernard Williamsi 1973. aastal sel teemal esitatud argumente. Inimese igavese elu mittevajalikkus tuletatakse neis suuresti isiksust häirivatest psühholoogilistest asjaoludest, näiteks

elutüdumuse tekkest ning ümbritseva suhtes uudishimu kadumisest.

Konverentsi teise päeva ennelõuna täitis nefroloogiasessioon, kus kõigepealt keskendusid prof Mai Rosenberg ning Katrin Reimand, Merike Luman, Jana Uhlinoval ja Ülle Toots kroonilise neeruhaiguse diagnostika ja ravi eri aspektide käsitlemisele. Seejärel tutvustasid Aleksander Lõhmus, Madis Ilmoja ja Peeter Dmitriev oma esitlustes neerusiirdamise eri tahke alates neerusiiriku elulemust määravatest teguritest kuni neerudoonorluse korraldusliku küljeni.

Ürituse viimane sessioon oli pühendatud arstikunstile taastusravis, mille käigus Aet Lukman, Lii Orunurm, Maarika Nurm, Ülle Kruus, Merle Rokk, Kaja Elstein ja Jana Intšite tutvustasid oma ettekannetes konkreetsete haigusjuhtude kaudu taastusravi võimalusi eri haiguslike seisundite puhul kardioloogias, traumatoloogias, neuroloogias ja onkoloogias.

Samal ajal arstide päevade põhiprogrammiga peeti ka kaks paralleelsessiooni, millest esimesel käsitleti välismaa (peamiselt Venemaa ja Ukraina) arstide Eestisse tööleasumisega seotud probleeme ning teisel arstiüliõpilaste sel kevadel alustatud ja suurt tähelepanu pälvinud kampaaniat „Mina usun Eesti meditsiini tulevikku“. Seekordsetel Eesti Arstide Päevadel Andres Tenno tehtud fotosid ja osa esinejate ettekannete esitlusi on võimalik jälgida ka Eesti Arstide Liidu veebisaidil <http://www.arstideliit.ee>.

andres.soosaar@eestiart.ee